

Elintarviketurvallisuus

Oiva-arviointiohje hyväksytyille elintarvikehuoneistoille

16 Jäljitettävyyys ja takaisinvedot

16.4 Dioksiinipoikkeuksen alaisen kalan ja kalastustuotteiden jäljitettävyyys

Huomioitavaa:

Tämä kohta tarkastetaan, kun toimija

- tuo, varastoi, välittää, pakkaa, myy tai vie Suomesta dioksiinipoikkeuksen alaista kalaa tai kalastustuotteita
- valmistaa tai valmistuttaa kalastustuotteita dioksiinipoikkeuksen alaisesta kalasta.

Poikkeus koskee Itämeren alueelta luonnosta pyydettyä lohta (*Salmo salar*), yli 17 cm:n mittaista tai lajittelematonta (eli kokoluokittelematonta) silakkaa (*Clupea harengus*), nieriää (*Salvelinus spp.*), jokinahkiaista (*Lampetra fluviatilis*) ja taimenta (*Salmo trutta*) sekä niistä saatavia tuotteita.

Dioksiinipoikkeuksen alaisia kaloja tai niistä saatuja tuotteita ei saa toimittaa ilman eräkohtaista analyysitodistusta muihin jäsenvaltioihin kuin Suomeen ja Ruotsiin. Lohta tai siitä saatuja tuotteita saa toimittaa myös Latviaan. Toimittamisen rajoitukset koskevat kaikkia toimijoita.

Jos toimija toimittaa dioksiinipoikkeuksen alaisia kaloja tai niistä saatuja tuotteita muihin maihin kuin Suomeen tai Ruotsiin (lohi Latvia), tulee toimijalla olla esittää toimituseristä eräkohtainen analyysitodistus, joka todistaa, että dioksiinin ja dioksiinien kaltaisten PCB-yhdisteiden raja-arvot eivät ylitä (ks "erän" määritelmä tässä tapauksessa Komission asetus (EU) N:o 2017/644). Jos toimija ei toimita dioksiinipoikkeuksen alaisia kaloja tai niistä saatuja tuotteita muihin maihin kuin Suomeen tai Ruotsiin (lohi Latvia), ei analyysitodistusta tarvita.

Dioksiinipoikkeuslupan alaisten kalastustuotteiden mukana toimitettaviin jäljitettävyystietoihin kuten asiakirjaan on alkutuotantopaikassa ja hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa liitettävä merkintä toimittamisen rajoituksesta.

Hyväksytyn elintarvikehuoneiston osalta toimijan on säilytettävä elintarvikkeiden jäljitettävyystietoja vähintään kaksi vuotta elintarvikkeiden viimeisen käyttöajankohdan tai vähimmäissäilyvyysajan jälkeen.

Samanaikaisesti suositellaan tarkastettavan kohta 16.9 Eläinperäisten elintarvikkeiden jäljitettävyyys.

Tarkastettavia asioita:

Omavalvonnan toteutumista arvioidaan tarkastamalla seuraavia asioita:

- Toimija tunnistaa ja hallitsee dioksiinipoikkeuslupasäännösten vaatimukset.
- Toimintaa arvioidaan tarkastamalla esimerkiksi 1 - 3 eri erää/raaka-ainetta/tuotetta, toiminnan luonne ja laajuus huomioiden. Esim. pienessä, ainoastaan perkaavassa ja fileoivassa laitoksessa on mahdollisuus ehtiä tarkastamaan useampia eriä kuin suuressa, myös jalosteita valmistavassa laitoksessa.

Elintarviketurvallisuus

Oiva-arviointiohje hyväksytyille elintarvikehuoneistoille

- Jäljitettävyystietojen yhteydessä (kuten kaupallisissa asiakirjoissa) on vaadittava merkintä toimittamisen rajoituksista.
- Toimittamisen rajoitusten noudattaminen.
- Analyysitodistus, jos dioksiinipoikkeuksen alaista kalaa ja/tai kalastustuotteita on toimitettu poikkeuksen saaneiden maiden ulkopuolelle.
- Dioksiinipoikkeuksen alaisten kalojen erillään pito muista kaloista
 - esim. merilohierät ja kirjolohierät eivät saa sekoittua keskenään
 - selkeä, systemaattinen merkitsemisen ja jäljittämisen hallinta osoitettavissa varastoinnin ja tuotannon aikana.

Omavalvonnan riittävyys ja sopivuus sekä tarvittaessa suunnitelma tarkastetaan soveltaen ohjeen 1.6 liitettä ”Omavalvonnan riittävyys ja sopivuus”.

OIVALLINEN

Toiminta on vaatimusten mukaista.

- Jäljitettävyystiedoissa (kaupallisissa asiakirjoissa) on vaadittava merkintä toimittamisen rajoituksista.
- Toimittamisen rajoitusta noudatetaan.
- Jos dioksiinipoikkeuksen alaista kalaa tai kalastustuotteita on toimitettu poikkeuksen saaneiden maiden ulkopuolelle, toimituseräkohtaisesti on esittää analyysitodistus, joka osoittaa, että dioksiinipitoisuuden raja-arvo ei ylity.
- Dioksiinipoikkeuksen alaiset kalat eivät pääse sekoittumaan muihin kaloihin missään vaiheessa ilman, että yhdistäminen dokumentoidaan.

HYVÄ

Toiminnassa on pieniä epäkohtia, jotka eivät heikennä elintarviketurvallisuutta eivätkä johda kuluttajaa harhaan.

Toimijan toiminta on pääosin yllämainittujen vaatimusten mukaista. Pieniä epäkohtia ovat esimerkiksi:

- Toimittamisen rajoitus -merkintä on satunnaista poikkeusta (inhimillinen vahinko) lukuun ottamatta ollut toimituserän asiakirjassa. Toimija pystyy poikkeustapauksen osalta kuitenkin osoittamaan kaupallisten asiakirjojen perusteella, että tuotteet on toimitettu Suomeen tai Ruotsiin (lohi Latvia) eikä vastaanottaja ole toimittanut niitä edelleen kaupalliselle toimijalle.
- Toimijan prosesseissa on pieniä epätasällisyyksiä dioksiinipoikkeuksen alaisten kalojen erillään pidossa niin, että erillään pidon hallintaa on syytä parantaa.

Elintarviketurvallisuus

Oiva-arviointiohje hyväksytyille elintarvikehuoneistoille

KORJATTAVAA

Toiminnassa on epäkohtia, jotka heikentävät elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa harhaan. Epäkohdat on korjattava määräajassa.

Tällaisia virheitä/puutteita ovat esimerkiksi:

- Toimija ei käytä kaupallisissa asiakirjoissa lainkaan merkintää toimittamisen rajoituksista tuotteissa, joissa sitä tulisi käyttää. Toimija pystyy kuitenkin osoittamaan, että tuotteet on toimitettu Suomeen tai Ruotsiin (lohi Latvia) eikä vastaanottaja ole toimittanut niitä edelleen kaupalliselle toimijalle.
- Toimittamisen rajoitusten noudattamisesta ei voi kaikilta osin vakuuttua toimijan kohdalla niin, etteikö konkreettista välitöntä parantamista toiminnan osalta tarvittaisi.
- Erillään pidosta ei voi vakuuttua kaikkien erien kohdalla.

HUONO

Toiminnassa on epäkohtia, jotka vaarantavat elintarviketurvallisuutta tai johtavat kuluttajaa vakavasti harhaan tai toimija ei ole noudattanut annettuja määräyksiä. Epäkohdat on korjattava välittömästi

Tällaisia epäkohtia ovat:

- Toimija on itse toimittanut dioksiinipoikkeuksen alaista kalaa tai kalastustuotteita muualle kuin Suomeen, Ruotsiin tai Latviaan (lohi).
- Toimija ei pysty osoittamaan, minne tuotteet on toimitettu.
- Toimija ei käytä lainkaan merkintää toimittamisen rajoituksesta asiakirjoissa, joissa sitä tulisi käyttää eikä toimija pysty osoittamaan, että tuotteet on toimitettu vain Suomeen, Ruotsiin (tai Latviaan lohi).
- Erillään pitoa ei voida lainkaan todentaa minkään erien kohdalla.

Huono-arvosanan kaikkien esimerkkikohtien osalta, jonkun niistä toteutuessa, pyydetään kohteen valvojaa ilmoittamaan asiasta myös välittömästi Ruokaviraston elintarvikehygienijaostoon (ruokahygienia[at]ruokavirasto.fi), jotta havaittu epäkohta voidaan toimittaa heti tiedoksi myös vastaanottajamaan keskusviranomaiselle jatkotoimenpiteitä varten.

Aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä ja ohjeita (huomioitava muutoksineen):

- Komission asetus (EU) 2023/915 tiettyjen elintarvikkeissa olevien vierasaineiden enimmäismääristä ja asetuksen (EY) N:o 1881/2006 kumoamisesta, art. 7

Elintarviketurvallisuus

Oiva-arviointiohje hyväksytyille elintarvikehuoneistoille

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002 elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuus-viranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä, art. 14, 17 ja 18
- Komission asetus (EY) N:o 931/2011 eläinperäisille elintarvikkeille asetetuista jäljitettävyyksivaatimuksista, art 3
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004 ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämisestä koskevista erityissäännöistä, art. 14 ja 15
- Komission asetus (EU) 2017/644 näytteenotto- ja määritysmenetelmistä tietyissä elintarvikkeissa olevien dioksiinien, dioksiinien kaltaisten PCB-yhdisteiden ja muiden kuin dioksiinien kaltaisten PCB-yhdisteiden pitoisuuksien tarkastusta varten sekä asetuksen (EU) N:o 589/2014 kumoamisesta, Liite 1 Määritelmät ja lyhenteet 1.11. "Erä"
- Elintarvikelaki 297/2021 14 § 1 mom.
- Maa- ja metsätalousministeriön asetus elintarvikehygieniasta 318/2021 22 § ja 36 §
- Ruokaviraston ohje 16023/5 Kalastustuotteiden valvonta.

Päivitykset versioon 4:

- Poistettu tarkastettavista asioista kohta 2. Rekisteröidyt elintarvikehuoneistot ja arviointiesimerkeistä rekisteröityjä elintarvikehuoneistoja koskevat esimerkit. Ruokaviraston päivitetyn tulkinnan mukaan dioksiinipoikkeuksen alaisen kalan ja kalastustuotteiden jäljitettävyyttä ei tarvitse valvoa rekisteröidyssä elintarviketoiminnassa. Ohje poistuu käytöstä rekisteröityjen elintarvikehuoneistojen arviointiohjeista.
- Säädosmuutos: Komission asetus (EU) 2023/915 tiettyjen elintarvikkeissa olevien vierasaineiden enimmäismääristä ja asetuksen (EY) N:o 1881/2006 kumoamisesta korvaa komission asetuksen (EY) N:o 1881/2006 tiettyjen elintarvikkeissa olevien vierasaineiden enimmäismäärien vahvistamisesta.
- Säädosmuutos: Komission asetus (EU) 2017/644 näytteenotto- ja määritysmenetelmistä tietyissä elintarvikkeissa olevien dioksiinien, dioksiinien kaltaisten PCB-yhdisteiden ja muiden kuin dioksiinien kaltaisten PCB-yhdisteiden pitoisuuksien tarkastusta varten sekä asetuksen (EU) N:o 589/2014 kumoamisesta korvaa komission asetuksen (EU) N:o 589/2014 näytteenotto- ja määritysmenetelmistä tietyissä elintarvikkeissa olevien dioksiinien, dioksiinien kaltaisten PCB-yhdisteiden ja muiden kuin dioksiinien kaltaisten PCB-yhdisteiden pitoisuuksien tarkastusta varten sekä asetuksen (EU) N:o 252/2012 kumoamisesta.